

Tango betoniviidakossa

Veijo Baltzar: *Musta tango*
Tammi 1990. 142 s.

LIEKSAN LEHTI
25.5.91

Veijo Baltzar on maamme ainoa mustalaiskirjailija, joka muutaman romaanin lisäksi tunnetaan myös näytelmistään, kuunnelmistaan, elokuvakäsikirjoituksistaan, taidenäyttelyistään ja monesta muusta. On selvää, että hänen romaaniensa pohjana ovat olleet oma heimokulttuuri, niin kuin ne ovat tässä hänen tuoreimmassa teoksessaankin. Teoksen henkilömäärä on varsin vähäinen, eivätkä hekään ole niitä suomalaisen yhteiskunnan aurinkoisimmalla puolella eläviä, olipa sitten kyse enemmistöstä tai vähemmistöstä.

Nämä Baltzarin henkilöhahmot ovat melkein pä laidasta laitaan laitapuolen kulkijoita, marginaali-ihmisiä, osa jo pohjalle vajonneita, joten teoksen kokonaiskuva jää väkisin melko tunkkaiseksi, jota Baltzar vielä kuin laventaa kaupunkikuvalla, joka sekin on synkkää betoniviidakkoa, hyödyttöntä ja valotonta, kuin väkisin rakennettua. Baltzar on tangossaan melko raju, mutta ei rivo, hän ei sano rumaa sanaa niin kuin se on. Teoksen tekstiä sävyttävät vuoropuhelujen runsaus, suoranainen suulaus, joista aistii levottomuu-

den, pelon ja ahdistuksen, jossa ihmisen on vaikea, jos ollenkaan, solmia pysyvää ja aitoa ihmissuhdetta, jossa toista ihmistä ei käytetä hyväksi.

Rautalammilla työskentelevä ja asuva Baltzar onkin parhaimmillaan kuvatessaan tätä toisen ihmisen hyväksikäyttöä, "johtaja ja alainen" ilman kaupparekisteriä ja kirjanpitoa. Se on betoniviidakossa käytävää pimeää bisnestä, jossa väkisinkin joudutaan törmäyskurssille yhteiskunnan kanssa. Kuin vahvasti korostuen Baltzar käyttää juuri tätä johtaja-alainen -asetelmaa kirjassaan, kun hän nostaa teoksen päähenkilöksi Eliaksen ja Feijan, kaksi mustalaisnuorta. Ei tarvitse kärjistää, jos väittää, että Elias joutuu olemaan Feijan edessä kuin kuuliaiseksi koulutettu koira. Feijalle kaupunki - Helsinki - on riittävän suuri, mutta siinä ei ole tilaa Eliakselle. Eliakselle jäävät vain nuoruus ja toteutumattomat unelmat, sekä korvissa soiva lohduttava tango.

On varmaankin niin, että Veijo Baltzar tietää, mistä kirjoittaa. Hän kirjoittaa kokemastaan ja näkemästään.

Esko Palviainen